

جغرافیا و روابط انسانی، بهار ۱۳۹۸، دوره ۱، شماره ۴

تحلیل فضایی نگرش دهیاران به ابعاد توسعه در روستاهای حریم شهر

(مطالعه موردی: روستاهای پیرامونی کلانشهر کرمان)

فاطمه شرفی^{۱*}، ابوالحسن صفریپور^۲

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی تهران رشته برنامه ریزی توسعه منطقه ای

۲- دانشجوی دکتری دانشگاه علوم و تحقیقات رشته جامعه شناسی گرایش جامعه شناسی اقتصادی و توسعه

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۳۰

چکیده

با وجود اتفاق نظر علمی در خصوص توجه به همه ابعاد توسعه، نگرش های موجود در کشور نشان می دهد توجه به ابعاد خاصی در توسعه روستایی بیشتر است و بخش از این توجه در نتیجه نگرش های مدیریت روستایی در سطح کلان تا محلی است. مهم تر آنکه مدیریت روستایی ضمن هماهنگی امور توسعه روستایی، در روستاهای مختلف به شکل متفاوتی عمل می کند و علیرغم داشتن تشکیلات و وظایف یکپارچه، الگوی مدیریت ثابتی برای تمامی روستاها استفاده نمی شود. این مقاله با هدف بررسی نگرش مدیریت روستایی نسبت به ابعاد توسعه، به تحلیل فضایی این نگرش در روستاهای بخش مرکزی شهرستان کرمان بر اساس فاصله پرداخته است. جامعه آماری مورد پژوهش ۴۰ روستای منتخب دارای دهیاری می باشد. روش شناسی این پژوهش از نظر ماهیت، توصیفی- تحلیلی و از لحاظ هدف کاربردی با استفاده از شیوه مطالعه کتابخانه ای - اسنادی و پیمایشی برای پاسخ گویی به پرسش های تحقیق است. داده ها و اطلاعات پژوهش با کمک پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شدند و برای تحلیل آنها از روش های آماری (آماره های توصیفی میانگین، انحراف معیار، و آزمون T تک نمونه ای) در نرم افزار Spss استفاده شد. نتایج نشان داد که بیشترین توجه و واکنش دهیاران به ترتیب در بعد اقتصادی با میانگین ۳,۸۸، بعد کالبدی فیزیکی با میانگین ۳,۶۶، بعد اجتماعی- فرهنگی با میانگین ۳,۴۹ و بعد زیست محیطی با میانگین ۳,۴۷ بوده است. همچنین در بررسی تأثیر فاصله از شهر تا روستاها با توجه به مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در برابر شهر نتایج بیانگر آنست که دهیاران که در روستاهای با فاصله کمتر از شهر مانند ۱ تا ۱۰ کیلومتری (۳,۸۵) و ۱۱ تا ۲۰ کیلومتری (۳,۷۱) قرار دارند، نرخ بالاتری از سطح نگرش در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی را نسبت به دهیاران روستاهای با فاصله بیشتری از شهر نشان داده اند.

کلمات کلیدی: تحلیل فضایی، مدیریت روستایی، توسعه روستایی، شهرستان کرمان.

مقدمه

پراکندگی جمعیت در فضای جغرافیایی روستاها و شهرها، از دو بعد قابل بررسی است؛ یکی پراکندگی جمعیت در واحد سطح و دیگری نقش مدیریت در استقرار جمعیت سکونتگاهها، که برای درک سازمان فضایی و الگوی استقرار جمعیت روستایی ضروری است (قنبری و بهرامی، ۱۳۹۵:۱۳۶). جامعه روستایی نوعی شکل اجتماعی است که بر پایه ارتباط بین مردم و نهادهای محلی مرتبط با آنها شکل گرفته است. مدیریت روستایی به نوعی شیوه، سازمان، و نظم و نسق این ارتباط به شمار می آید و به عنوان یکی از مؤلفه های اساسی دستیابی به توسعه روستایی، از راهبردهای کلان ملی و رهیافت های موجود در زمینه مدیریت تأثیر می پذیرد و در واقع مدیریت مهم ترین عامل در حیات، رشد و بالندگی یا مرگ حیات یک جامعه است و روند حرکت از وضع موجود به سوی وضع مطلوب را کنترل می کند (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۶:۱).

رهیافت های مدیریت را می توان در قالب رهیافت های سنتی، رهیافت های منابع انسانی، رهیافت های کمی، رهیافت های سیستمی و اقتضایی طبقه کرد. یکی از محورهای اساسی در تحلیل مسائل روستایی توجه به ساختار مدیریت در این جوامع است (فراهانی و رستم خانی، ۱۳۹۱:۱۱۹) پس یکی از مسائل اساسی روستاهای کشور، مدیریت روستایی می باشد که نقش اساسی را در توسعه روستایی ایفا می کند (دربان آستانه، ۱۳۸۴:۱۵). دهیارها نقش مهمی در مسایل مختلف مردم روستایی دارند، به گونه ای که تغییرات کالبدی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و ... در روستاها، امروزه می تواند در کنار مدیریت سازمانها و نهادها، متأثر از این نوع مدیریت باشد. با توجه به جایگاه دهیاری به عنوان یک نهاد محلی که دولت از آن حمایت می کند، ارزش و اهمیت آن دوچندان می شود. از طرف دیگر وظایف اجرایی دهیاری در ابعاد گوناگون ضرورت توجه بیشتر به آن و اصلاح ساختارها در این زمینه را روشتر می کند (فال سلیمان و همکاران، ۱۳۹۳:۵۸).

رهبری، زیرساختها و برنامه های تخصیص یافته سه عنصر مهم مدیریت روستایی هستند که در آینده مدیریت روستایی تأثیر گذارند (sayd, 2000:3) برنامه ریزان معتقدند که مدیریت روستایی باید سبب کاهش چشمگیر مهاجرت روستایی، از بین بردن شکاف اقتصادی اجتماعی بین شهر و روستا، توسعه کشاورزی و گسترش فرهنگ خودباوری در مناطق روستایی و کاهش فقر روستایی گردد (Wenchang, 2008:4). در مدیریت توسعه پایدار از جمله مدیریت توسعه پایدار سکونتگاههای روستایی، اهداف زیر دنبال می شود: پیشرفت اقتصادی، رفاه اجتماعی، بهبود کیفیت محیطی، حکمروایی خوب. این مطالب مؤید حاکمیت سبکهای مختلف

مدیریت روستایی بر نظام روستایی کشور است که تأثیرات مختلفی را بر جنبه های متنوع روستایان کشور داشته است (رکن الدین افتخاری، ۱۳۸۶: ۱۹۱)

سازمان فضایی هر منطقه در بردارنده، اجزا و عناصر مختلفی است که سه عنصر اساسی آن مرکز یا منطقه میانی، حاشیه یا منطقه پیرامونی و رابطه ی آن ها یا کنش متقابل است. مرکز یا کانون هر فعالیت، دارای توانمندی هایی از عملکرد قدرت است که قسمتی از آن به نسبت عکس فاصله در پیرامون توزیع می شود. به عبارت دیگر، هر چه فاصله جغرافیایی بیشتر باشد، میزان تاثیرگذاری این مراکز بر تحولات روستایی و هر چه فاصله روستاهای پیرامون کمتر باشد، میزان این تاثیرگذاری بیشتر خواهد بود. (تقیلو و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۸). بنابراین با توجه به فعالیت و اهمیت چندساله دهیارها، تحلیل عملکرد دهیارها و نقش این نهاد در ابعاد مختلف توسعه روستایی اهمیت درخوری دارد. این تحقیق با هدف تحلیل فضایی نگرش رفتاری مدیریت روستایی در مقابل شهر در روستاهای بخش مرکزی شهرستان کرمان در پی پاسخگویی به سوال زیر است: نگرش و رفتار دهیاران به ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی در روستاهای پیرامون کلانشهر کرمان چگونه است؟ و فاصله از شهر چه میزان بر این نگرش تاثیر دارد؟

مبانی نظری

توسعه روستایی ابعاد مختلف توسعه در جمیع جهات عمرانی، اقتصادی، اجتماعی، طبیعی، کشاورزی، انسانی، کالبدی، گردشگری، جذب توریسم، محیط زیست و امکانات زیربنایی را در بر می گیرد (استعلامی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱). امروزه آگاهی از امکانات و تنگناهای نواحی روستایی و تحلیل آنها در فرآیند برنامه ریزی توسعه روستایی اهمیت بسزایی دارد و نوعی ضرورت برای ارائه طرحها و برنامه های توسعه محسوب میشود (فال سلیمان و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۴). از اینرو توسعه روستایی در حقیقت یکی از جلوه های توسعه ی محلی محسوب میشود که نیازمند فرآیند پیچیده و با برنامه است (Moseley, 2003: 194). توسعه روستایی یعنی فرایند تواناسازی و تقویت قابلیت زندگی از نظر کیفی، بالا بردن کیفیت محیط به لحاظ کارایی اقتصادی و کیفیت محیط بیوفیزیکی در نواحی روستایی است.

مدیریت روستایی به شکل امروزی از سال ۱۳۷۷ در ایران شکل گرفت و دهیاری ها به منظور اداره امور روستاهای کشور تشکیل شدند که اقدام مناسبی برای تحول مدیریت و توسعه روستاهای کشور بود. این نهاد نوپا به رغم برخی مشکلات و نارسائی ها، موفقیت هایی نیز در مدیریت امور روستا داشته است (توکلی، ۱۳۹۴: ۲۵). روستاها به منزله مکان هایی خاص با شیوه زندگی و فعالیت های متفاوت نسبت به

شهرها نیازمند الگوی مدیریتی مجزا و منطبق با شرایط اقتصادی، اجتماعی، بوم شناختی حاکم بر روستا هستند. دهیاریها نهادهای عمومی و غیردولتی هستند که طی چند سال اخیر به منظور اداره امور عمومی روستاها در عرصه نظام مدیریت روستایی کشور مطرح شده اند (لطفی و همکاران، ۱۳۹۵:۱۶۵).

مدیریت روستایی از دوره پدرسالاری در اوایل قرن بیستم به دوره دولت گرا در اواسط قرن بیستم و به دوره جدید حکمروایی در آستانه قرن بیست و یکم تغییر یافته است. این گذار هم بازتاب بخشی از بازساخت روستایی است و هم الزامی مهم برای شکل گیری و اجرای سیاست روستایی، ساماندهی جوامع، اقتصاد، محیط های روستایی، و توزیع قدرت در نواحی روستایی است (Woods, 2005:160). فلسفه تشکیل دهیاریها در روستاهای کشور پاسخگویی به چنین نیازهایی بوده است که بدون شک این نهاد در صورت موفقیت خالق انقلابی عظیم در عمران، آبادانی و در یک کلام توسعه روستا خواهد بود (استلاجی و همکاران، ۱۳۹۰:۱). از زمانی که در مناطق روستایی سیستماتیک ساختاری حاکم گردید، مفهوم مدیریت روستایی جایگاه ویژه ای پیدا نمود و به عنوان یک راهبرد در جهت نیل به توسعه روستایی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است (Sriram, 2007:3).

مدیریت روستایی در واقع فرایند سازماندهی و هدایت جامعه و محیط روستایی از طریق شکل دهی به سازمان ها و نهادهاست. سازمان ها و نهادها، ابزارهای تأمین هدف های جامعه روستایی به شمار می آیند. با تشکیل و استقرار دهیاری ها، مدیریتی نوین در عرصه روستایی و فضای اجرایی روستاهای کشور پدید آمد.

در زمینه ی مدیریت روستایی آنچه مهم است، اثر تفاوت های روستایی و نقش این تفاوتها در برنامه ریزی توسعه روستایی است. از اینرو مدیریت روستایی از ارکان جدانشدنی توسعه روستایی است، از سوی دیگر مناطق باید سبک توسعه خاص خود را پایه ریزی و سیستم های جدید مدیریتی، نباید یک روش مجموعه روستاها ارائه دهد (kerr, 2001:202).

از نظر والکر، مدیریت روستایی نوعی استفاده جامع، مولد و یک ارچه از سرمایه های اجتماعی، طبیعی و مالی در مقیاسهای زمانی و جغرافیایی است (walker, 2010:113). بنابراین نقش مدیریت در توسعه روستایی از این نظر حائز اهمیت است که اگر توسعه حاصل یک فرایند همجوشی ترکیبی از عناصر سرمایه، نیروی انسانی، منابع طبیعی، بازار در نظر گرفته شود، مدیریت وظیفه برنامه ریزی و هماهنگی بین این عناصر را برعهده دارد. شناخت ویژگیهای مدیریت و انتخاب مدل صحیح توسعه میتواند ما را در رسیدن به توسعه پایدار همراهی نماید، مدیریت روستایی ارتباط مستقیمی با تحولات روستاها و به تبع آن توسعه روستایی

دارد (عزمی، ۱۳۹۰: ۸۴). در فرایند برنامه ریزی و توسعه روستایی، مدیریت جایگاه و نقش بسیار مهمی دارد. بدون مدیریت روستایی مشروع و کارآمد، اهداف توسعه روستایی تحقق نخواهد یافت (صلاحی اصفهانی، ۱۳۹۴: ۱۵۹).

در جغرافیای رفتار فضایی افراد، اطلاعات بدست آمده از محیط فیزیکی (طبیعی و انسان ساخت) و محیط اجتماعی را جذب و همسان می سازند و از این طریق تصویر و بازنماییهای روانشناختی منحصر به فرد به عنوان نقشه های ذهنی یا نقشه های شناختی مطرح می شوند. که می توانند در تحلیل ذهنیت مدیران روستایی چه در بازنمایی وضع موجود و چه در ساماندهی روستاها در چارچوب ذهنی دهیاران با توجه به مسئولیت وظایف دهیارها که به آنها محول شده موثر واقع شود.

فضا، به منزله یک پدیده ثانوی، از واکنش عمدی انسان یا ساخت اجتماعی، موجودیت می یابد. به عبارتی دیگر فضا، از نظر مردم مکانهای مختلف، مفاهیم مختلفی دارد. یعنی مردم مکانهای مختلف، جهان را با نگرشهای مختلف ادراک می کنند. در این ادراک، باورها، عقاید، ایدئولوژیها، ویژگی های فرهنگی، سطح آگاهی و بطور کلی شیوه تفکر آنها نقش قاطع دارد. نتیجه آنکه، شیوه تفکر ما در نگرش ما به موضوع، تفسیر و تحلیل موضوع، عکس العمل ما نسبت به موضوع و البته پندار ما نسبت به موضوع تاثیر می گذارد. اصطلاح ادراک در علم جغرافیا، عمدتاً به عنوان فهم و تفسیر ذهنی در مورد موقعیتهای یا عارضه های قابل رویت دریافت شده از طریق حواس پنجگانه انسان می باشد. بیان دیگر می توان گفت که ادراک یک فرایند آگاهی است که در نتیجه اطلاعات دریافت شده از دنیای واقعی (محیط طبیعی و انسانی) به وسیله دریافت کننده های ادراکی در ذهن فرد ضبط می شود (بهبروز، ۱۳۷۰: ۳۰).

در جغرافیا، مکان و انسان و عملکردهای او موضوعیت دارد و تعامل و ارتباط بین این دو مطالعه می شود. نخستین مواجهه انسان در فرایند شناخت، محیط پیرامون اوست و در این ارتباط دو طرفه، کنش و واکنش هایی صورت می گیرد. هر کنش و رفتاری در مکانها بر اساس یکسری مولفه های شناختی رخ می دهد. از اینرو، رفتارهای متعدد نتیجه شناخت های متعدد از محیط است و به عبارت دقیق تر هر شناختی یک کنش خاص را به دنبال دارد. در جغرافیای رفتاری، رفتار خاص محصول ادراک و شناختی است که فرد نسبت به محیط پیرامون خود دارد. چرا که کنشها و رفتارهای انسانی در محیط جغرافیایی از فیلترهای فرهنگی و معنایی و زبانی عبور می کند تا منجر به رفتار شود. در فرایند شناخت مراحل ادراک حسی، ادراک عقلی، شناخت، عزم و اراده (تصمیم) و نهایتاً کنش و رفتار طی می شود (احمدی، ۱۳۹۵: ۱). دی زمینه مدیریت روستایی به شکل جدید در ایران مطالعات چندی صورت گرفته و به برخی از مطالعات اشاره می شود.

- کریمی نادری (۱۳۹۳) در تحقیقی تحت عنوان واکاوی عوامل بازدارنده مدیریت نوین روستایی در استان همدان، نتایج نشان داد که مدیریت نوین روستایی در نگرش دهیاران جایگاه چندانی نداشت.

- توکلی (۱۳۹۴) در تحقیقی؛ ارزیابی کیفیت خدمات دهیاری ها با بهره گیری از مدل شکاف (مطالعه ی موردی: دهستان میان دربند شهرستان کرمانشاه)، نتایج بررسی نشان داد که در تمام ابعاد مذکور، کیفیت و خدمات دهیاری ها اندک بوده و شکاف بین ابعاد ادراک و انتظار روستائیان به ویژه در بعد اقتصادی بیش از سایر ابعاد است. همچنین مشخص شد بین متغیرهایی چون کیفیت رفتار دهیار، سن دهیار و شرکت وی در دوره های آموزش ضمن خدمت با کیفیت خدمات دهیاری در ابعاد گوناگون، ارتباط مثبت قابل تأیید است. علاوه بر این از نظر عواملی چون سطح تحصیلات دهیار، شغل دوم و نوع حضور وی در روستا تفاوت معناداری در کیفیت خدمات دهیاری ها مشاهده شد.

- قنبری و بهرامی (۱۳۹۵) در پژوهشی؛ مدیریت محلی و نقش آن در توسعه کالبدی سکونتگاههای روستایی در شهرستان چناران، یافته های تحقیق نقش موثر و کارآمد مدیریت محلی در توسعه کالبدی روستایی را تأیید کرده است. بر اساس یافته های تحقیق به جز در معیار وضعیت اقتصادی، در معیارهای مورد بررسی بین دیدگاه دو جامعه آماری تفاوتی معنادار وجود دارد.

- لطفی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان تحلیل عملکرد دهیارها در فرایند توسعه اقتصادی سکونتگاههای روستایی بخش باارود شهرستان نطنز به این نتیجه رسیدند که بین دهیاری و توسعه اقتصادی روستا رابطه معناداری وجود داشته و دهیارها نقش مثبتی در توسعه اقتصادی روستا ایفا کرده اند. همچنین دهیارها از نظر اقتصادی نقش چندانی در ایجاد زمینه برای تشکیل کارگاههای تولیدی در روستا نداشته اند، اما تأثیر مثبتی در بازاریابی محصولات کشاورزی و سنددار شدن املاک روستائیان داشته اند.

- مهدوی و نجفی کانی (۱۳۸۴) در مقاله ای تحت عنوان، دهیاری ها تجربه ای دیگر در مدیریت روستاهای ایران به این نتیجه رسیدند که دهیارها میتوانند نقش مهمی در توسعه روستایی به ویژه بهبود اوضاع کالبدی - فیزیکی ایفا نمایند. از طرفی ضعف هایی در مدیریت کنونی وجود دارد که نظارت عالیه استانداریها، اختصاص بودجه بیشتر، برگزاری دوره های آموزشی مرتبط با وظایف دهیاری و... ضروری است.

- صیدالی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی، جایگاه مدیریت در پیشبرد اهداف توسعه روستایی، نتایج حاکی از عملکرد مثبت دهیاری ها از آغاز فعالیت تاکنون به ویژه در زمینه کالبدی - فیزیکی بوده است. به طوری که

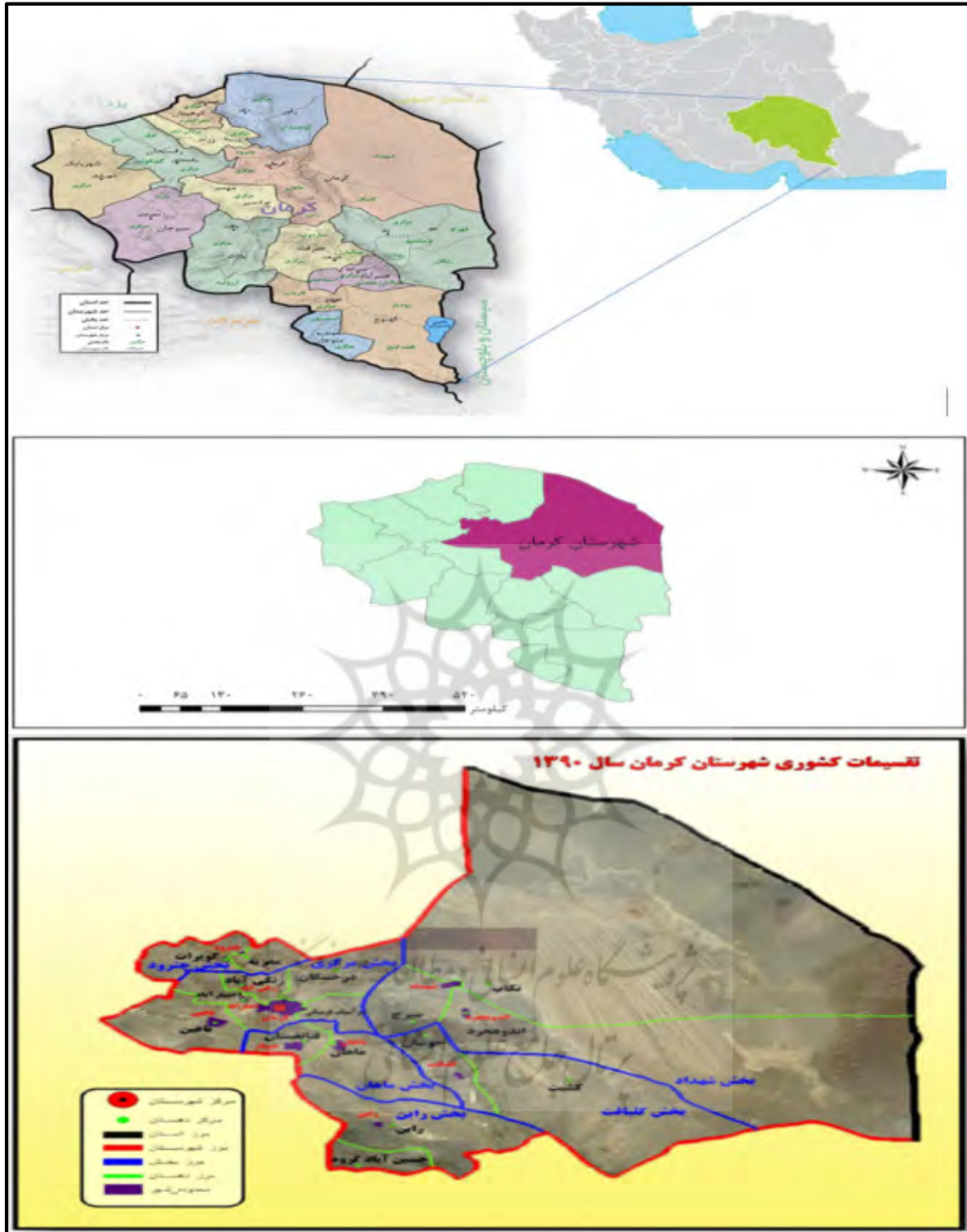
بیش از ۳۵ درصد از روستاییان رضایت متوسطی از مجموعه عملکرد دهیاری داشته اند؛ در واقع مجموعه مدیریت جدید نتوانسته آن گونه که می بایست موجبات تعالی و توسعه را فراهم نماید.

-قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله ای تحت عنوان آسیب شناسی دهیاری های استان آذربایجان شرقی، به موانعی از قبیل وجود ابهام و ضعف دانش دهیاران در مورد وظایف شان؛ ناکارآمدی در انجام برخی وظایف به دلیل بی تجربگی و جهت گیری قومی؛ حمایت نشدن از سوی مسئولان، شورا و مردم؛ و ضعف همکاری نهادها با دهیار دست یافتند.

روش تحقیق:

روش پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی و نوع آن کاربردی است. برای جمع آوری اطلاعات مورد نیاز از روش مطالعات کتابخانه ای - اسنادی، پیمایشی و میدانی (از طریق مصاحبه و پرسشنامه محقق ساخته) استفاده شده است، جامعه آماری تحقیق شامل ۴۰ روستای منتخب دارای دهیاری بخش مرکزی شهرستان کرمان بودند، که در این پژوهش از ابزار پرسشنامه (باز و بسته) به منظور جمع آوری عقاید و نظرات دهیاران در چهار بعد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و محیطی در قالب طیف لیکرت پنج دسته ای بهره گرفته شده است. روایی پرسشنامه توسط اساتید، صاحب نظران تایید و پایایی آن با آلفای کرونباخ (۰.۸۴) بدست آمده، همچنین برای تجزیه و تحلیل اطلاعات گردآوری شده از روش های آماری (آماره های توصیفی میانگین، انحراف معیار، و آزمون T تک نمونه ای) در نرم افزار *Spss* استفاده شد.

محدوده مورد مطالعه روستاهای بخش مرکزی شهرستان کرمان پیرامون کلانشهر کرمان است. شهرستان کرمان به مرکزیت شهر کرمان، با مساحتی حدود ۴۵۴۰۱ کیلومتر مربع، در شمال شرقی استان کرمان و در موقعیت جغرافیایی ۵۳ درجه و ۲۶ دقیقه تا ۵۹ درجه و ۲۹ دقیقه طول شرقی و ۲۵ درجه و ۵۵ دقیقه تا ۳۲ درجه عرض شمالی واقع شده است. شهرستان کرمان دارای ۶ بخش و ۱۶ دهستان می باشد که بخش مرکزی دارای ۵ دهستان (اختیارآباد، باغین، درختنگان، زنگی آباد و سرآسیاب فرسنگی) می باشد که جمعا ۱۱۸۰ روستا با جمعیتی حدود ۱۰۱۱۱۰ هزار نفر را شامل می شوند (فرهنگ جغرافیایی آبادیهای استان کرمان: ۱۳۹۰: ۲۳۰)

نقشه ۱: موقعیت نسبی روستاهای نمونه مورد پژوهش

منبع: نگارنده، ۱۳۹۸

جدول ۱: فاصله روستاهای مورد مطالعه بخش مرکزی از شهر کرمان

نام روستا	طبقه بندی روستاها برحسب فاصله
حاجی اباد نظری، قائم اباد، شرف اباد، محمدآباد، فیروزآباد، سیدی، توکل آباد	۱-۵ کیلومتر ۶-۱۰ کیلومتر
سعادت اباد، هوانیروز، شمس اباد، الله اباد، باقرآبادریگ، ده لولو، حسین ابادخان، گجگین، امیر اباد	۱۱-۱۵ کیلومتر ۱۶-۲۰ کیلومتر
ده بالا، کینگان، علی اباد، حجت اباد، قناتغستان، لنگر، شاهرخ آباد، اسماعیل آباد	۲۱-۲۵ کیلومتر ۲۶-۳۰ کیلومتر
باداموئیه، چاه کهنوئیه، ده نوئیه، سعدی، استخروئیه، انارستان، وامق اباد، چشمه گز، اسلام اباد دولت اباد، رباط، ده قاضی، محمد آباد، کهنوج مدیم، فوسک، عرب آباد	۳۱ تا ۵۰ +

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

جدول ۲: روستاهای نمونه مورد مطالعه بخش مرکزی شهرستان کرمان برحسب جمعیت و فاصله از شهر کرمان

روستا	جمعیت	فاصله از شهر (کیلومتر)	روستا	جمعیت	فاصله از شهر (کیلومتر)
حاجی اباد نظری	۲۲۶۱	۸	باقرآبادریگ	۸۸۵	۱۳
قائم اباد	۳۱۰۵	۱۰	ده لولو	۴۳۳	۲۰
شرف اباد	۶۷۸۰	۸	حسین ابادخان	۶۳۷	۱۴
سعادت اباد	۹۴۷	۱۶	گجگین	۲۰۵	۲۰
هوانیروز	۵۸۳۷	۱۵	ده بالا	۲۸۹	۲۳

۲۴	۱۲۶	کینگان	۱۹	۷۳	شمس اباد
۳۶	۳۵۴	باداموئییه	۱۲	۹۸۴۴	الله اباد
۳۶	۱۷۷	ده نوئییه	۳۴	۱۶۰	چاه کهنوئییه
۳۴	۳۴۰	استخرویییه	۳۹	۱۳۸۰	سعدی
۳۰	۶۳	علی اباد	۳۶	۱۸۵	انارستان
۳۸	۵۳	گیشین	۳۷	۱۵۳	وامق اباد
۴۷	۳۳۴	چشمه گز	۲۹	۲۵۹۳	حجت اباد
۵۰	۱۷۸۲	رباط	۵۰	۶۵	اسلام اباد دولت اباد
۴۳	۷۵	ده قاضی	۵۰	۵۷	محمد اباد
۴۹	۷۱	فوسک	۴۲	۱۰۷۰	کهنوج مدیم
۲۰	۸۵	امیر اباد	۳۰	۱۰۸۳	قناتغستان
۹	۵۷	محمد آباد	۳۰	۲۱۵۳	لنگر
۴	۴۳۲۰	فیروز آباد	۳۰	۳۲۹	اسماعیل آباد
۵	۵۷۶۰	توکل آباد	۷	۱۳۸۰	سیدی
۲۰	۱۷۲۰	شاهرخ آباد	۵۰	۳۲۹	عرب آباد

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

یافته های تحقیق:

الف) یافته های توصیفی

جنسیت: در بررسی وضعیت جنس با توجه به جدول ۳ بیشترین فراوانی پاسخگو مربوط به مرد با ۹۰ درصد و کمترین فراوانی پاسخگو مربوط به زن با ۱۰ درصد می باشد (جدول ۳).

جدول ۳: جنسیت پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۳۶	۹۰
زن	۴	۱۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

سن: در بررسی وضعیت سن بیشترین فراوانی پاسخگویان مربوط به گروه سنی ۳۵-۲۱ با ۵۰ درصد و کمترین فراوانی پاسخگویان مربوط به گروه سنی ۱۵-۲۰ با ۷,۵ درصد می باشد.

جدول ۴: سن پاسخگویان پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

سن پاسخگویان	فراوانی	درصد فراوانی
۱۵-۲۰	۳	۷,۵
۲۱-۳۵	۲۰	۵۰
۳۶-۵۰	۱۷	۴۲,۵
۵۱-۶۵	-	-
+۶۶	-	-

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

وضعیت تاهل: با توجه به جدول ۵ بیشترین فراوانی پاسخگویان، افراد متاهل با فراوانی ۹۰ درصد و کمترین، افراد مجرد با ۱۰ درصد بوده است. جدول ۵ و نمودار ۳.

جدول ۵: وضعیت تاهل پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

وضعیت تاهل پاسخگویان	فراوانی	درصد فراوانی
متاهل	۳۶	۹۰
مجرد	۴	۱۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

-میزان تحصیلات : در زمینه تحصیلات پاسخگویان، بیشترین فراوانی پاسخگو مربوط به تحصیلات دیپلم ۶۲،۵ درصد و کمترین فراوانی مربوط به فوق دیپلم با ۱۷،۵ درصد می باشد.

جدول ۶: تحصیلات پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

درصد فراوانی	فراوانی	تحصیلات پاسخگویان
۶۲،۵	۲۵	دیپلم
۲۰	۸	فوق دیپلم
۱۷،۵	۷	لیسانس
-	-	فوق لیسانس و بالاتر

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

-فاصله روستا از شهر: در زمینه تعداد روستاهای مورد مطالعه از نظر فاصله از شهر، ۷ گروه طبقه بندی شده که جدول ۷ و نمودار ۱ بر حسب فراوانی و درصد نشان میدهد.

جدول ۷: فاصله روستا از شهر بر حسب فراوانی و درصد

درصد فراوانی	فراوانی	فاصله روستا از شهر
۱۷،۵	۷	۵-۱ کیلومتر
		۱۰-۶ کیلومتر
۲۲،۵	۹	۱۱-۱۵ کیلومتر
		۲۰-۱۶ کیلومتر
۲۰	۸	۲۱-۲۵ کیلومتر
		۳۰-۲۶ کیلومتر
۴۰	۱۶	۳۱ تا ۵۰ +

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

-وضعیت سکونت: از لحاظ وضعیت سکونت ۹۷,۵ درصد دهیاران پاسخگو در روستا سکونت دارند و تنها ۲,۵ درصد دهیاران در مرکز شهر سکونت دارند.

جدول ۸: وضعیت پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

وضعیت سکونت	فراوانی	درصد
روستا	۳۹	۹۷,۵
روستاهای دیگر	-	-
مرکز شهرستان	۱	۲,۵
خارج از شهرستان	-	-

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

-بومی روستا: طبق جدول ۹ تمامی ۴۰ دهیار مورد پرسشگر بومی خود روستا بوده و هیچ دهیاری غیر بومی وجود ندارد.

جدول ۹: پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

مردم بومی روستا	فراوانی	درصد
بلی	۴۰	۱۰۰
خیر	-	-

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

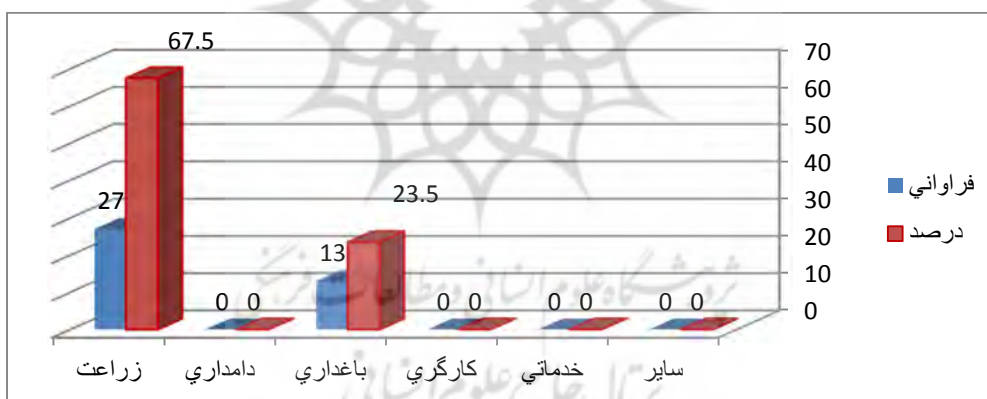
-معیشت: در بررسی وضعیت معیشت روستاییان با توجه به جدول ۱۰ به این شرح است که بیشترین میزان به زراعت با ۶۷,۵ و باغداری با ۳۲,۵ اختصاص داده شده است.

جدول ۱۰: معیشت پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

معیشت	فراوانی	درصد فراوانی
زراعت	۲۷	۶۷,۵
باغداری	۱۳	۳۲,۵
دامداری	-	-
کارگری	-	-
خدماتی	-	-
سایر	-	-

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

نمودار ۱: شغل پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

وضعیت اشتغال شما به عنوان دهیاری در روستا: در زمینه وضعیت اشتغال پاسخگویان (دهیاران) ۹۰ درصد دهیاران دارای شغل پاره وقت در این زمینه دارند و تنها ۱۰ درصد پاسخگویان دارای وضعیت شغلی تمام وقت هستند.

جدول ۱۱: وضعیت اشتغال پاسخگویان بر حسب فراوانی و درصد

وضعیت اشتغال	فراوانی	درصد
تمام وقت	۴	۱۰
پاره وقت	۳۶	۹۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

- دارا بودن دهیار از شغل دوم: طبق جدول زیر، ۷۷٫۵ درصد دهیاران پاسخگو دارای شغل دوم هم هستند و تنها ۲۲٫۵ درصد از دهیاران فقط شغل دهیاری دارند.

جدول ۱۲: دارا بودن دهیار از شغل دوم بر حسب فراوانی و درصد

به جز سمت دهیاری دارای شغل دوم	فراوانی	درصد
بلی	۳۱	۷۷٫۵
خیر	۹	۲۲٫۵

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

- برخورداری دهیاری از ساختمان اداری در روستا: در زمینه دارا بودن دهیارهای مورد مطالعه از لحاظ برخورداری از ساختمان اداری در روستا تنها ۲۵ درصد از دهیاران دارای ساختمان اداری و ۷۵ درصد فاقد این نوع از ساختمان می باشند.

جدول ۱۳: دارا بودن دهیاری از ساختمان اداری در روستا

دارا بودن دهیاری از ساختمان اداری در روستا	فراوانی	درصد
بلی	۱۰	۲۵
خیر	۳۰	۷۵

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸

ب) یافته های استنباطی:

در یافته های استنباطی بر چهار بعد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کالبدی - فضایی و زیست محیطی در روستاهای بخش مرکزی شهرستان کرمان تاکید شده است که در جدول ۱۴ به همراه متغیر ها ارایه شده است.

جدول ۱۴: شاخص ها و متغیر های مورد مطالعه

متغیر	ابعاد
ایجاد روحیه کارآفرینی، کمک به جذب سرمایه های دولتی و غیر دولتی برای ایجاد فرصتهای شغلی پایدار، جلوگیری از خروج سرمایه روستاییان، ایجاد زمینه اشتغال غیرکشاورزی، توسعه صنایع دستی و تبدیلی در روستا، افزایش تولید و بازده محصولات کشاورزی و دامی، تامین بازار برای فروش محصولات تولیدی روستا، افزایش درآمد و کاهش فقر، تفکر ایجاد صندوق قرض الحسنه، نگرش به توسعه گردشگری روستایی بعنوان منبع درآمد.	اقتصادی
مشارکت و تحرک اجتماعی، حفظ سرمایه های اجتماعی (مشارکت، اعتماد و انسجام اجتماعی)، توسعه نیروی انسانی سالم، حفاظت از میراث فرهنگی و تاریخی، توانمند سازی روستاییان، ارتقای سلامت عمومی، ارتقاء جایگاه زنان روستایی، ایجاد امکانات مناسب فرهنگی و هنری در روستا، افزایش کیفیت زندگی، کاهش فاصله طبقاتی میان روستا و شهر.	اجتماعی و فرهنگی
تفکر حفظ مبلمان و هویت روستایی، ایمن سازی روستا (حوادث طبیعی و غیر طبیعی)، تثبیت و سندان کردن املاک روستایی، نظارت اصولی بر ساخت و ساز مسکن راه و تعریض معابر روستایی، پیگیری و ارائه تسهیلات لازم در جهت توسعه روستا، توجه به ترمیم بافتهای تاریخی روستا، بهبود در روشنایی معابر روستایی	کالبدی - فضایی
حفظ چشم اندازها و مناظر زیبا طبیعی روستا، مدیریت پسماندهای روستایی، تفکر استفاده از انرژی های پاک و نو در روستا، بهبود در کیفیت آبهای سطحی و زیرزمینی، توجه به رویکرد اکوسیستم سالم	زیست محیطی

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

- مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد اقتصادی: در محیط روستا هدف مدیریت اقتصادی تامین سرمایه، تامین تغذیه، جلوگیری از خروج سرمایه، ایجاد زمینه اشتغال زایی و کارآفرینی، تامین بازار برای فروش کالا و... می باشد، لذا در بعد اقتصادی، هدف مدیریت ایجاد فضای مناسبی برای توسعه اقتصادی است که طی آن جامعه کارآیی، عرضه کالا و خدمات مورد نیاز خود را افزایش داده و به تبع آن سطح زندگی و رفاه عمومی اعضا را افزایش می دهد (معارفی، ۱۳۸۱: ۷۳). در زمینه مولفه های رفتار واکنش دهیاران در بعد اقتصادی در محدوده مورد مطالعه ۱۰ گویه مطرح شد که گویه های مورد بررسی طبق جدول ۱۴ بیانگر

آنست که بیشترین واکنش دهیاران به ترتیب اولویت مربوط به گویه های؛ تامین بازار برای فروش محصولات تولیدی روستا، کمک به جذب سرمایه های دولتی و غیر دولتی برای ایجاد فرصتهای شغلی پایدار و جلوگیری از خروج سرمایه روستاییان با میانگین ۳,۹۸، ۴,۴۷ و ۳,۹۷ و کمترین واکنش دهیاران مربوط به گویه نگرش به توسعه گردشگری روستایی بعنوان منبع درآمد، با میانگین ۳,۶۷ بوده است (جدول ۱۵).

جدول ۱۵: بررسی وضعیت مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد اقتصادی

مقدار t	Sig.	df	انحراف معیار	میانگین	گویه
۲۵.۲۱۲	.۰۰۰	۳۹	.۹۴۶۹۹	۳.۷۷	میزان کارآفرینی در روستا
۲۸.۲۰۹	.۰۰۰	۳۹	.۸۹۱۲۰	۳.۹۷	کمک به جذب سرمایه برای فرصتهای شغلی پایدار
۲۵.۸۱۹	.۰۰۰	۳۹	.۹۷۳۶۹	۳.۹۸	جلوگیری از خروج سرمایه روستاییان
۱۹.۳۷۹	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۶۴۶۶	۳.۸۷	ایجاد زمینه اشتغال غیرکشاورزی
۱۹.۲۶۴	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۰۶۵۵	۳.۸۲	توسعه صنایع دستی و تبدیلی در روستا
۱۷.۵۱۶	.۰۰۰	۳۹	۱.۳۵۴۰۱	۳.۷۵	افزایش تولید و بازده محصولات کشاورزی و دامی
۴.۵۴۶	.۰۰۰	۳۹	۶.۲۲۶۴۴	۴.۴۷	تامین بازار برای فروش محصولات تولیدی روستا
۱۹.۰۹۴	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۵۰۳۸	۳.۷۷	افزایش درآمد و کاهش فقر
۱۹.۵۳۳	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۱۴۲۳	۳.۷۵	تفکر ایجاد صندوق قرض الحسنه
۲۰.۶۰۲	.۰۰۰	۳۹	۱.۱۷۴۲۴	۳.۶۷	نگرش به گردشگری روستایی بعنوان منبع درآمد

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

- مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد اجتماعی: در بعد اجتماعی موفقیت وقتی حاصل می شود که بتوان به وسیله مدیریت، فاصله بین طبقات پایین و بالای جامعه روستایی و همچنین تضادهای میان زندگی شهری و روستایی را کاهش داد و نوعی خودباوری در میان افراد جامعه روستایی به ویژه گروه های در حاشیه ایجاد کرده، به سوی توانمندسازی و خوداتکایی حرکت کرد و زندگی شرافتمندانه فراهم

ساخت (افتخاری، ۱۳۸۴: ۱۲۳) لذا در این بعدهدف ایجاد زمینه مناسب برای توسعه انسانی است. با توجه به مطالعات میدانی و تجزیه تحلیل داده ها نتایج حاکی از آنست که واکنش رفتاری دهیاران در بعد اجتماعی و فرهنگی بیشتر در مولفه های ؛ توانمند سازی روستاییان (تروج، آموزش اشتغال)، حفظ سرمایه های اجتماعی (اعتماد، مشارکت، انسجام و آگاهی) و مشارکت و تحرک اجتماعی با میانگین ۳,۵,۴,۰۷,۴,۴۷ بوده است، و کمترین واکنش در این زمینه را به گوینه کاهش فاصله طبقاتی میان روستا و شهر (۳,۱۸) از خود نشان دادند (جدول ۱۶).

جدول ۱۶: بررسی وضعیت مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد اجتماعی

مقدار t	Sig	df	انحراف معیار	میانگین	گوینه
۱۵.۶۵۲	.۰۰۰	۳۹	۱.۴۱۴۲۱	۳.۵	مشارکت و تحرک اجتماعی
۲۳.۵۳۳	.۰۰۰	۳۹	۱.۰۹۵۱۵	۴.۰۷	حفظ سرمایه های اجتماعی (اعتماد، مشارکت، انسجام و آگاهی)
۴.۵۵۲	.۰۰۰	۳۹	۶.۲۱۸۲۰	۴.۴۷	توانمند سازی روستاییان (تروج، آموزش اشتغال)
۱۶.۰۵۱	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۷۰۷۳	۳.۲۲	توسعه نیروی انسانی سالم
۱۲.۹۳۵	.۰۰۰	۳۹	۱.۵۷۶۸۸	۳.۲۲	حفاظت از میراث فرهنگی و تاریخی
۱۶.۳۱۲	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۵۰۳۸	۳.۲۲	ارتقای سلامت عمومی
۱۳.۴۴۳	.۰۰۰	۳۹	۱.۵۰۵۵۵	۳.۲۰	ارتقاء جایگاه زنان روستایی
۱۷.۴۲۹	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۰۶۵۵	۳.۳۲	ایجاد امکانات مناسب فرهنگی و هنری در روستا
۱۲.۷۴۱	.۰۰۰	۳۹	۱.۵۸۸۴۲	۳.۳۰	افزایش کیفیت زندگی
۱۵.۶۲۸	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۶۴۶۶	۳.۱۸	کاهش فاصله طبقاتی میان روستا و شهر

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

– مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد کالبدی: یکی دیگر از مولفه های مهم از وظایف دهیاران بعد کالبدی است. برای سنجش مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد کالبدی ۷ گوینه استفاده شده است که در این زمینه بیشترین واکنش دهیاران مربوط به گوینه های؛ نظارت اصولی بر ساخت و ساز مسکن راه و

تعریض معابر روستایی با میانگین ۴,۰۲، تثبیت و سندار کردن املاک روستایی با میانگین ۳,۸۷ و پیگیری و ارائه تسهیلات لازم در جهت توسعه روستا با میانگین ۳,۶۵ بوده و کمترین واکنش و توجه دهیاران مربوط به عامل بهبود در روشنایی معابر روستایی با میانگین ۳,۴۷ بوده است (جدول ۱۷).

جدول ۱۷: بررسی وضعیت مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد کالبدی

مقدار t	Sig.	df	انحراف معیار	میانگین	گویه
۱۸.۲۸۵	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۱۹۲۴	۳.۵۲	تفکر حفظ مبلمان و هویت روستایی
۲۴.۸۳۵	.۰۰۰	۳۹	۱.۰۲۵۰۱	۳.۶۲	ایمن سازی روستا (حوادث طبیعی و غیر طبیعی)
۱۹.۰۷۵	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۸۴۷۷	۳.۸۷	تثبیت و سندار کردن املاک روستایی
۱۸.۹۰۲	.۰۰۰	۳۹	۱.۲۱۲۹۱	۴,۰۲	نظارت بر ساخت و ساز مسکن و تعریض معابر
۱۶.۸۶۲	.۰۰۰	۳۹	۱.۳۶۹۰۷	۳.۶۵	پیگیری و ارائه تسهیلات لازم در جهت توسعه روستا
۱۸.۲۸۵	.۰۰۰	۳۹	۱.۱۹۸۰۲	۳.۵۲	توجه به ترمیم بافتهای تاریخی روست
۱۶.۶۴۷	.۰۰۰	۳۹	۱.۳۲۰۲۱	۳.۴۷	بهبود در روشنایی معابر روستایی

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

- مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد زیست محیطی: هدف از مدیریت زیست محیطی در روستا ایجاد زمینه ای برای بهره گیری بهینه مناسب و به اندازه از محیط طبیعی و منابع آن بدون وارد کردن آسیب به محیط طبیعی و عناصر آن و از جمله تنوع زیستی، زیست بوم سالم با کاهش مخاطرات طبیعی و... است. نتایج حاصل از تحلیل داده ها نشان می دهد که بیشترین واکنش دهیاران در مولفه های ابعاد زیست محیطی روستا مربوط به حفظ چشم اندازها و مناظر زیبا طبیعی روستا با میانگین ۳,۶۲ و کمترین واکنش مربوط به تفکر استفاده از انرژی های پاک و نو در روستا با میانگین ۳,۳۰ می باشد (جدول ۱۸).

جدول ۱۸: بررسی وضعیت مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در بعد زیست محیطی

مقدار t	df	انحراف معیار	میانگین	گویه
۱۵.۹۶۷	۳۹	۱.۳۵۶۶۱	۳,۶۲	حفظ چشم اندازها و مناظر زیبا طبیعی روستا
۱۸.۵۸۱	۳۹	۱.۲۳۳۸۷	۳,۴۲	مدیریت پسماندهای (زباله ها) روستایی
۱۵.۱۵۹	۳۹	۱.۴۴۹۸۰	۳,۳۰	تفکر استفاده از انرژی های پاک و نو در روستا
۱۷.۷۹۷	۳۹	۱.۲۱۷۱۳	۳,۴۲	بهبود در کیفیت آبهای سطحی و زیرزمینی
۱۷.۹۱۳	۳۹	۱.۱۹۱۵۸	۳,۳۷	توجه به رویکرد اکوسیستم سالم
۱۵.۱۱۱	۳۹	۱.۳۸۱۱۹	۳,۴۷	آب آشامیدنی سالم
۲۱.۶۹۸	۳۹	۱.۰۸۵۷۵	۳,۷۲	مدیریت پسابهای روستایی

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

در زمینه واکنش رفتاری دهیاران در توسعه اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی روستاهای مورد مطالعه در مجموع ۳۴ مولفه مطرح شد که طبق نتایج حاصل از تجزیه تحلیل داده ها، در مجموع بیشترین توجه و واکنش دهیاران به ترتیب در بعد اقتصادی با میانگین ۳,۸۸، بعد کالبدی فیزیکی با میانگین ۳,۶۶، بعد اجتماعی- فرهنگی با میانگین ۳,۴۹ و بعد زیست محیطی با میانگین ۳,۴۷ بوده است (جدول ۱۹).

جدول ۱۹: مجموع مولفه های رفتار و واکنش دهیاران روستاهای مورد مطالعه بخش مرکزی شهرستان کرمان

رتبه	میانگین	تعداد	ابعاد
۱	۳,۸۸	۴۰	اقتصادی
۳	۳,۴۹	۴۰	اجتماعی
۴	۳,۴۷	۴۰	زیست محیطی
۲	۳,۶۶	۴۰	کالبدی - فیزیکی

منبع: تجزیه و تحلیل نگارنده، ۱۳۹۸

تأثیر فاصله از شهر تا روستاها با توجه به مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در برابر شهر:

عامل فاصله در مدل هاگستراند از اهمیت بسزایی برخوردار است، زیرا دوری و نزدیکی نقش مهمی در تاثیر پذیری و تاثیرگذاری دارد، در واقع میزان تاثیر گذاری به مجاورت و دوری جغرافیایی وابسته است (تقیلو و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۷) در زمینه بررسی وضعیت مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در برابر شهر با توجه به فاصله روستا تا شهر، ۷ گروه با تعداد ۴۰ روستا طبقه بندی شد، نتایج بیانگر آنست که دهیاران که در روستاهای با فاصله نزدیک تر از شهر قرار دارند (۱ تا ۵ کیلومتری و ۶ تا ۱۰ کیلومتری قرار) بیشترین واکنش رفتاری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی دارند و روستاهایی که فاصله بیشتری با شهر دارند کمترین نگرش به ابعاد مطرح شده را از خود نشان دادند. بنابراین میتوان گفت روستاهای که در فاصله کمتری از شهر قرار دارند دید متفاوت و رفتار متفاوتی به عملکرد اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و کالبدی نسبت به روستاهای با فاصله دورتر از شهر هستند دارند، با نگاه به جداول ۱۹ و ۲۰ می توان گفت دهیاران به ترتیب به ابعاد اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و زیست محیطی توجه دارند و این نگاه نسبت به فاصله از شهر متفاوت بوده و نرخ آن نسبه به فاصله از شهر کاهش می یابد.

جدول ۲۰: بررسی وضعیت مولفه های نگرش دهیاران با توجه به فاصله روستا تا شهر

رتبه	مجموع میانگین	ابعاد				فاصله
		زیست محیطی	کالبدی	اجتماعی	اقتصادی	
۱	۳,۸۵	۳,۷۵	۳,۸۵	۳,۷۲	۴,۰۹	۱ تا ۵ کیلومتر
۲	۳,۷۱	۳,۶۰	۳,۷۸	۳,۶۰	۳,۹۵	۶ تا ۱۰ کیلومتر
۳	۳,۶۸	۳,۴۸	۳,۸۲	۳,۶۲	۳,۸۱	۱۱ تا ۱۵ کیلومتر
۴	۳,۶۰	۳,۴۲	۳,۶۲	۳,۴۴	۳,۹۲	۱۶ تا ۲۰ کیلومتر
۵	۳,۵۷	۳,۴۳	۳,۵۹	۳,۴۰	۳,۸۶	۲۱ تا ۲۵ کیلومتر
۷	۳,۴۳	۳,۲۸	۳,۵۱	۳,۲۵	۳,۷۰	۲۶ تا ۳۰ کیلومتر
۶	۳,۴۸	۳,۳۸	۳,۴۸	۳,۴۰	۳,۶۷	۳۱ تا ۵۰ +

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۸

نتیجه گیری:

مدیریت روستایی در فرایند توسعه روستایی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. اهمیت مدیریت مطلوب در توسعه روستایی سبب گردیده است که مدیریت مطلوب نیز در کنار ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی به عنوان بعد دیگری در زمینه توسعه پایدار روستایی نام برده شود. پژوهش حاضر با هدف تحلیل فضایی واکنش رفتاری مدیریت روستایی در مقابل شهر در روستاهای بخش مرکزی شهرستان کرمان مورد سنجش قرار گرفت. در زمینه نگرش دهیاران در توسعه اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی روستاهای مورد مطالعه ۳۴ مولفه مطرح شد که یافته ها نشان داد در مجموع بیشترین توجه و واکنش دهیاران به ترتیب در بعد اقتصادی با میانگین ۳،۸۸، بعد کالبدی فیزیکی با میانگین ۳،۶۶، بعد اجتماعی-فرهنگی با میانگین ۳،۴۹ و بعد زیست محیطی با میانگین ۳،۴۷ بوده است، همچنین در زمینه بررسی وضعیت مولفه های رفتار و واکنش دهیاران در برابر شهر با توجه به فاصله روستا تا شهر، ۷ گروه طبقه بندی با تعداد ۴۰ روستا انجام گرفته شد، که نتایج بیانگر آن بود که دهیاران که در روستاهای با فاصله نزدیک به شهر یا عبارتی بین ۱ تا ۵ کیلومتری و ۶ تا ۱۰ کیلومتری قرار دارند بیشترین واکنش رفتاری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی دارند و روستاهای که فاصله بیشتری با شهر دارند کمترین واکنش به ابعاد مطرح شده را از خود نشان دادند. عبارتی، روستاهای که در فاصله نزدیک به شهر هستند واکنش و رفتار متفاوتی نسبت به روستاهای که در فاصله دورتر از شهر واقع شدند دارند. همچنین عامل فاصله و تصمیم گیری دو مقوله مهم در رفتار و واکنش دهیاران محدوده مورد مطالعه می باشد که تفاوتها در توجه به ابعاد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی محیطی از خود برجای می گذارد. بنابراین سکونتگاههای انسانی حاصل تصمیم گیری انسان ها هستند و تصمیم گیری از مهم ترین تکالیف و مدیریت است و نقش تصمیم گیری در فرایند برنامه ریزی و توسعه روستایی هنگامی اهمیت بیشتری می یابد که این تصمیم گیری در زمینه تهیه و اجرای طرح های توسعه یابند.

منابع

- استعلاجی، علیرضا و همکاران، (۱۳۹۰)، نقش دهیارها در توسعه روستایی، مجله دانشنامه جغرافیا
- احمدی، علی، (۱۳۹۵)، رویکرد ادراکی به محیط در جغرافیای رفتاری، مجله رشد آموزش جغرافیا، دوره ۳۱، شماره ۱.

-بهبروز، فاطمه، (۱۳۷۰)، بررسی‌های ادراک محیطی و رفتار در قلمرو مطالعات جغرافیای رفتاری و جغرافیای انسانی معاصر، تحقیقات جغرافیایی، شماره ۲۰.

-تقیلو، علی اکبر و همکاران، (۱۳۹۴)، تحلیلی بر تعاملات فضایی شهر و روستا با تأکید بر توسعه روستاهای اطراف شهرها (مطالعه موردی: استان آذربایجان غربی)، مجله پژوهش و برنامه ریزی روستایی، سال ۴، شماره ۵.

- حافظ نیا؛ محمد رضا، (۱۳۸۹)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی؛ انتشارات سمت؛ تهران.

- دربان آستانه، علیرضا، (۱۳۸۴)، جایگاه مدیریت روستایی در برنامه چهارم، مجله دهیاری، شماره ۱۵.

-رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و همکاران، (۱۳۸۶)، نگرشهای نو به مدیریت روستایی با تأکید بر نهادهای تاثیرگذار، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۰، شماره ۲.

-توکلی، جعفر (۱۳۹۴)، ارزیابی کیفیت خدمات دهیاری ها با بهره گیری از مدل شکاف (مطالعه ی موردی: دهستان میا ندر بند شهرستان کرمانشاه)، فصلنامه علمی - پژوهشی برنامه ریزی فضایی، سال پنجم، شماره سوم.
-صلاحی اصفهانی، گیتی و التیامی نیا، پارسا، (۱۳۹۰)، نقش مدیریت روستایی در حفظ اراضی کشاورزی با تأکید بر خانه های دوم (استان لرستان)، فصلنامه انجمن جغرافیای ایران شماره ۴۵.

- فرهنگ جغرافیایی آبادیهای استان آذربایجان غربی (۱۳۹۰)، شهرستان کرمان، تهران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.

- صیدالی، محسن و همکاران، (۱۳۹۰)، جایگاه مدیریت در پیشبرد اهداف توسعه روستایی مطالعه موردی: روستای جوانمردی (شهرستان لردگان)، برنامه ریزی منطقه ای، سال اول، شماره دوم.

-عزمی، آئیژ و همکاران، (۱۳۹۰)، وضعیت کنونی و موانع پیش روی مدیریت روستایی ایران - مطالعه موردی: بخش گرگانرود شهرستان تالش، مجله جغرافیای سرزمین، شماره ۳۲.

-نادری مهدی، کریم، (۱۳۹۴)، واکاوی عوامل بازدارنده مدیریت نوین روستایی در استان همدان، پژوهش های روستایی، دوره ۶، شماره ۱.

- فال سلیمان، محمود و همکاران،(۱۳۹۳)، بررسی و ارزیابی عملکرد دهیاران در فرآیند مدیریت و توسعه روستایی، مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان پژوهش و برنامه ریزی روستایی، شماره ۱.
- فراهانی، حسین و رستم خانی، احمد،(۱۳۹۱)، بررسی و ارزیابی نقش دهیاری ها بر کیفیت زندگی در روستاها؛ مطالعه موردی: دهستان کرسف شهرستان خدابنده، فصلنامه مدیریت شهری، سال ۱۰، شماره ۳۰.
- قنبری، سیروس و بهرامی، کیوان،(۱۳۹۵)، مدیریت محلی و نقش آن در توسعه کالبدی سکونتگاههای روستایی (مورد مطالعه: شهرستان چناران)، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال ۶، شماره ۲۰.
- قدیری معصوم، مجتبی و همکاران،(۱۳۹۲)، آسیب شناسی دهیاری های، استان آذربایجان شرقی: مطالعه موردی شهرستان بستان آباد، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۶ شماره ۱.
- لطفی، حیدرو همکاران،(۱۳۹۵)، تحلیل عملکرد دهیارها در فرایند توسعه اقتصادی سکونتگاههای روستایی مورد: بخش بادرود شهرستان نطنز، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال ۶، شماره ۲۲.
- مهدوی، مسعود و نجفی کانی، علی اکبر،(۱۳۸۴)، دهیاری ها، تجربه ای دیگر در مدیریت روستاهای ایران، پژوهش های جغرافیایی، شماره ۵۳.
- معارفی، فاطمه،(۱۳۸۱)، ارائه الگوی ساختاری برای مدیریت نظام توسعه روستایی کشور مبتنی بر برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- Sayd.Javad, (2000), *Role of local communities and institutions in integrated rural development, Ministry Of Jihad For Tehran.*
- Wenchang,W, (2008), *Rural management, The Way Out for Tibetan Rural Areas, CHINATIBETOLOGY Number 1,pp 1-94.*
- Woods, Michael (2005) *Rural Geography, SAGE Publication Ltd.*
- Sriram, M.S, (2007), *Rural management education in India: A retrospect, Indian Institute of Management Ahmedabad.*
- Kerr,Kenneth., (۲۰۰۱), *Repercussion de la reforme de securite sociale sur le monde rural seminaries degulf, university degulf Publication, LONDON.*

-Walker, D.H. (20۱۰), “Decision support, Learning and rural resource management”,
Agricultural Systems, 73(1), PP. 113- 127

-Moseley, M.J. (2003), *local partnerships for rural development, the european experience.*

